Minister - Członek Rady Ministrów
Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Jan Grabiec

DSP.INT.4613.22.2024
Warszawa, 15 maja 2024 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Ryszarda Brejzy o numerze BPS/043-09-152-PRM/24, złożone podczas 9. posiedzenia Senatu RP w dniu 4 kwietnia 2024 r., w sprawie *możliwości utworzenia funduszu wyrównawczego przeznaczonego na inwestycje samorządów poszkodowanych w konkursach na lokalne inwestycje samorządowe oraz kontroli działań rządów Prawa i Sprawiedliwości, zwłaszcza w zakresie finansów*, proszę przyjąć poniższe informacje.

Podstawą prawną ustanowienia Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (dalej: RFIL) jest art. 65 ust. 28 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, z późn. zm.), zgodnie z którym w celu przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym COVID-19 Rada Ministrów może określić, w drodze uchwały, zasady rozdziału i przekazywania wsparcia na inwestycyjne zadania dla jednostek samorządu terytorialnego, zakres, sposób i termin przedstawiania informacji o wykorzystaniu wsparcia oraz wskazać dysponenta części budżetowej lub ministra kierującego określonym działem administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2512, z późn. zm.) do udzielenia tego wsparcia.

Wskazana powyżej delegacja ustawowa umożliwiła Radzie Ministrów podjęcie uchwały nr 102 z 23 lipca 2020 r. w sprawie wsparcia na realizację zadań inwestycyjnych przez jednostki samorządu terytorialnego (M.P. z 2022 r. poz. 22; dalej: uchwała).

Wysokość wsparcia ze środków RFIL dla jednostek samorządu terytorialnego określona została w § 2 ust. 1 uchwały i wyniosła 13 250 mln zł. Jednocześnie, przepisy uchwały określiły szczegółowe zasady wnioskowania oraz rozdziału środków z RFIL.

Zgodnie z przepisami uchwały, nabór na środki, w ramach którego miasto Inowrocław złożyło 37 wniosków na ogólną wnioskowaną kwotę wsparcia ponad 233,5 mln zł (pierwszy nabór na środki RFIL, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt. 3 uchwały), został rozstrzygnięty w trybie konkursowym. Biorąc pod uwagę konkursowy charakter naboru, złożenie wniosku nie było równoznaczne z uzyskaniem wsparcia. Jednocześnie przepisy uchwały nie zawierały zobowiązania, że dofinansowaniem zostaną objęte wszystkie inwestycje zgłoszone do dofinansowania.

W celu udzielenia wsparcia ze środków RFIL, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt. 1a i 3 uchwały, Prezes Rady Ministrów, na podstawie § 9 ust. 1 uchwały, powołał Komisję do spraw Wsparcia Jednostek Samorządu Terytorialnego (dalej: Komisja). Zadaniem Komisji była ocena wniosków oraz przekazanie Prezesowi Rady Ministrów rekomendacji co do wysokości przyznanych środków poszczególnym wnioskodawcom. Dokonując oceny wniosków,

+48 22 694 75 31
sekretariatDSP@kprm.gov.pl
gov.pl/premier

Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

Komisja brała pod uwagę kryteria określone w § 10 uchwały. Przepisy uchwały nie przewidywały innych, niż określone w § 10 uchwały, kryteriów oceny wniosków składanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Przepisy uchwały nie przewidywały również trybu pisemnego uzasadniania sposobu rozpatrzenia złożonych wniosków. Dofinansowaniem z RFIL zostały objęte inwestycje zarekomendowane Prezesowi Rady Ministrów przez Komisję.

Z uwagi na ogromne zainteresowanie jednostek samorządu terytorialnego uzyskaniem wsparcia z RFIL, nie było możliwości objęcia wsparciem wszystkich zgłoszonych do dofinansowania inwestycji. W ramach tylko tego jednego naboru samorządy złożyły ponad 10 tys. wniosków na ogólną wnioskowaną kwotę ponad 63,3 mld zł, zatem kwotę znacznie przewyższającą kwotę dostępnych środków nie tylko dla tego naboru, ale wszystkich środków RFIL określonych przepisami uchwały. W wyniku rozstrzygnięcia naboru, dofinansowanie przyznano na 2014 wniosków, na ogólną kwotę wsparcia w wysokości ponad 4,4 mld zł.

Nadmieniam, że we wszystkich naborach na środki RFIL samorządy złożyły ponad 24 tys. wniosków, na łączną wnioskowaną kwotę wsparcia ponad 101 mld zł. W wyniku realizacji naborów na środki RFIL, dofinansowaniem objętych zostało blisko 7 tys. wniosków o dofinansowanie inwestycji, w tym wniosek miasta Inowrocław na kwotę dofinansowania w wysokości 4 898 891,00 zł, przyznaną w naborze na środki RFIL, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt. 1 uchwały.

Informuję, że środki RFIL zostały rozdysponowane w całości, w ramach pięciu naborów. Uchwała nie przewiduje kolejnych naborów na te środki.

Przedstawiając powyższe uprzejmie informuję, że RFIL nie jest jedynym funduszem wspierającym samorządy w realizacji inwestycji. W celu wsparcia procesów inwestycyjnych realizowanych na poziomie samorządowym, mającego na celu przede wszystkim pobudzenie aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego i tym samym przeciwdziałanie negatywnym skutkom społeczno-gospodarczym epidemii COVID-19, związanym z pogorszeniem możliwości inwestycyjnych samorządów, Rada Ministrów podjęła uchwałę o ustanowieniu kolejnego programu umożliwiającego samorządom uzyskanie bezzwrotnego dofinansowania na realizację zadań inwestycyjnych, tj.: Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych – powołanego uchwałą Rady Ministrów nr 84/2021 z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych (ze zm.; dalej: uchwała RM).

Szczegółowe zasady i tryb udzielania dofinansowania z programu określa ww. uchwała RM, jak również wydawane na podstawie przepisów tej uchwały RM regulaminy poszczególnych edycji. Program realizowany jest przez promesy udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Wypłata dofinansowania następuje po spełnieniu warunków wynikających z promesy oraz regulaminu danej edycji.

Za ocenę wniosków o dofinansowanie z programu oraz sporządzenie listy inwestycji rekomendowanych do objęcia wsparciem z programu odpowiedzialna jest Komisja do spraw wsparcia programu, powołana przez Prezesa Rady Ministrów na podstawie § 5 ust. 1 załącznika do uchwały RM. Sporządzając listę inwestycji rekomendowanych do objęcia wsparciem z programu Komisja bierze pod uwagę realizację celu przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu i zwalczaniu COVID-19 oraz kompleksowość planowanych inwestycji. Ostateczną listę inwestycji objętych dofinansowaniem zatwierdza Prezes Rady Ministrów, z uwzględnieniem kwot przewidzianych dla każdej z edycji programu.

Dotychczas podjęto decyzję o uruchomieniu dziewięciu edycji programu. W wyniku rozstrzygnięcia tych edycji dofinansowaniem na terenie całego kraju objęto 19 545 zadań inwestycyjnych na łączną kwotę wsparcia blisko 99,2 mld zł, przy czym skala zainteresowania samorządów uzyskaniem dofinansowania z programu była bardzo duża, o czym świadczy liczba złożonych wniosków oraz wnioskowana przez samorządy kwota dofinansowania ogółem. W ramach wszystkich dziewięciu edycji programu jednostki samorządu terytorialnego złożyły blisko 34,5 tys. wniosków na kwotę wsparcia ogółem

ponad 318,2 mld zł. Nadmieniam, że wsparciem z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych objęte zostały również inwestycje miasta Inowrocław na ogólną kwotę dofinansowania w wysokości ponad 44,5 mln zł.

Źródłem finansowania zarówno RFIL, jak również Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych jest Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 65 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw.

Przedstawiając powyższe uprzejmie informuję, że zasady działania ww. programów były przedmiotem kontroli ze strony Najwyższej Izby Kontroli (dalej: NIK)[1], która jako nierzetelne oceniła działania ówczesnego Prezesa Rady Ministrów w zakresie podziału środków dla jednostek samorządu terytorialnego z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 i ich dokumentowanie. NIK zwróciła również uwagę na nierówne traktowanie poszczególnych samorządów oraz brak transparentności podejmowanych decyzji. Nadmieniam, że do KPRM wpływa duża liczba pism i zapytań dotyczących zasad działania ww. programów, w tym procesu oceny i wyboru wniosków objętych dofinansowaniem. W związku z powyższym, wszelkie pojawiające się informacje dotyczące przebiegu programów są monitorowane.

Dziękując Panu Senatorowi za okazane zainteresowanie oraz troskę i wsparcie na rzecz rozwoju lokalnych społeczności, uprzejmie informuję, że aktualnie trwają prace strony rządowej z reprezentantami organizacji samorządowych, których celem jest ocena i wypracowanie kierunków zmian oraz stworzenie nowych rozwiązań dla jednostek samorządu terytorialnego[2]. Przykładem tych działań są prace nad stworzeniem nowego systemu dochodów jednostek samorządu terytorialnego, w tym między innymi sposobu ustalania dochodów jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziałów w PIT i CIT oraz zasady naliczania potrzeb finansowych (wyrównawczych, rozwojowych, oświatowych i ekologicznych).

Z wyrazami szacunku

wz. Grzegorz Karpiński
Sekretarz Stanu
Zastępca Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

[1] https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/fundusz-przeciwdzialania-covid-19.html
[2] https://www.gov.pl/web/finanse/spotkanie-z-przedstawicielami-organizacji-samorzadowych